

4. Gospodarka w epoce kolonialnej – notatka

1. Handel kolonialny

- a) rozwój handlu dalekomorskiego doprowadził do utraty znaczenia włoskich republik Genui i Wenecji na rzecz Holandii i Portugalii.
- b) Anglia, Francja i Holandia przystąpiły do kolonizacji nieco później. Rozbudowały swoje floty i zaczęły konkurować głównie z Hiszpanią. Początkowo rozwinęły **korsarstwo** – rozbójnictwo morskie; prywatne statki napadały na hiszpańskie statki handlowe z upoważnienia własnego władcy, rabując je i zatapiając.
- c) powstały i rozwijały się **kompanie handlowe** – wielkie spółki, które zakładały faktorie w Azji i Afryce i dostarczały do Europy towary kolonialne. W XVII w. kompanie zmonopolizowały handel kolonialny. najstawniejszą z nich była Kompania Wschodnioindyjska.

2. Nowe formy produkcji

a) system nakładczy

- systemem nakładu zostali objęci rzemieślnicy nie należący do cechu lub chłopię; nie wymagał od wykonawców kunsztu,
- właścicielem materiału i narzędzi był kupiec, który zlecał wykonanie pracy; do niego należał produkt, a rzemieślnicy otrzymywali zapłatę za pracę,
- produkcja została podzielona na wiele czynności prostych, które mógł wykonać każdy; pracownik był wyspecjalizowany w wykonywaniu jednej czynności – podział pracy,
- każdą czynność można było wykonać w innym miejscu (system chałupniczy) lub w zakładzie produkcyjnym (**manufaktura**), w którym znajdowało się wiele stanowisk pracy,
- pracę wykonywano ręcznie przy wykorzystaniu narzędzi prostych,
- proces produkcji trwał krótko, produkowano więcej towarów niż w cechu,
- cena była niższa niż w cechu.

b) Kapitalizm - system gospodarczy opierający się na swobodzie handlu, własności prywatnej oraz wolnej konkurencji między producentami

3. Zmiany na wsi

- a) dzięki wyprawom i zmianom gospodarczym bogaciło się głównie mieszczaństwo. Wskutek rewolucji cen bardzo ucierpiała szlachta europejska, której podstawą bytu były czynsze dzierżawne płacone przez chłopów. Lawinowy wzrost cen i wyludnienie wsi spowodowały spadek dochodów szlachty.
- b) rosło zapotrzebowanie na wełnę, z której szyto ubrania.
- c) szlachta szukała nowych sposobów z bogacenia się:
 - w Anglii szlachta zaczęła komasować ziemie (ogradzać je) i hodować owce gdyż sprzedaż wełny była bardziej opłacalna niż uprawa ziemi – **proces groduzenia**. Wielu chłopów rugowano z ziemi (usuwano), emigrowali więc do miast licząc na zatrudnienie w warsztatach rzemieślniczych.
 - we Francji zmieniono kilkusetletnie umowy dzierżawne. Odtąd były podpisywane na krótki okres czasu i mogły ulec zmianie w zależności od sytuacji, a chłop musiał oddawać połowę uzyskanych plonów.

4. Przemiany gospodarcze w XVI i XVII w.

- c) poszczególne regiony wyspecjalizowały się w produkcji określonych towarów lub uprawie konkretnych roślin

Gospodarka na zachód od Łaby	Gospodarka na wschód od Łaby
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwijała się głównie gospodarka rynkowa ▪ powstają pierwsze kompanie handlowe, ▪ rozwijają się banki finansujące dalekie wyprawy, ▪ do obrotu wprowadza się weksle na okaziciela i papiery wartościowe, które ułatwiają rozliczenia między kupcami, bankami itp., ▪ powstają pierwsze giełdy papierów wartościowych w Amsterdamie, a później w Londynie, na których handluje się m.in. udziałami, ▪ rozwija się rzemiosło, powstają pierwsze manufaktury – zakłady, w których nadal wykonuje się pracę ręcznie i przy użyciu prostych maszyn jednakże w zakładach tych istniał już wysoki podział pracy, a towary wytwarzano z półproduktów. ▪ kraje kolonialne specjalizowały się w uprawie bawełny, kakaowca czy imbiru 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podstawą było rolnictwo ▪ powstawały folwarki, czyli wielkie gospodarstwa rolne, które specjalizowały się w uprawie zboża, hodowli zwierząt na zbył ▪ w folwarkach pracowali chłopci, którym zamieniono czynsz na pańszczyznę – nastąpiła refeudalizacja - powrót do feudalizmu,
<p>Dualizm – istnienie obok siebie dwóch odrębnych zjawisk. Dualizm w życiu gospodarczym Europy oznaczał funkcjonowanie obok siebie dwóch systemów gospodarczych: gospodarki rynkowej w Europie Zachodniej i powrót do gospodarki feudalnej w Europie Środkowo – Wschodniej.</p>	